

مهندس سیدزاده

مدیر دفتر مدیریت مصرف، خدمات مشترکین و نظارت بر کاهش هدررفت شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور

* لطفا مختصری از سوابق علمی و اجرایی خود را بیان کنید.

- اینجانب علی سیدزاده متولد سال ۱۳۵۶ در شهرستان گناباد استان خراسان رضوی، دارای مدرک لیسانس مهندسی علمی کاربردی عمران ساختمان‌های آبی از دانشگاه صنعت آب و برق (شهید عباسپور تهران) و فوق لیسانس مدیریت شهری از دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران هستم. در سال ۱۳۷۹ در شرکت مهندسی مشاور مشانیر تهران با سمت کارشناس عمران مشغول به کار شدم و در سال ۱۳۸۰ در شرکت آب و فاضلاب مشهد کار تخصصی خود را در صنعت آب و فاضلاب آغاز نمودم. در سال ۱۳۸۵ به شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور منتقل شده و تا سال ۱۳۹۲ به عنوان کارشناس در دفتر مدیریت مصرف و نظارت بر کاهش هدررفت آب مشغول به کار بودم. از سال ۱۳۹۲ تاکنون نیز به عنوان مدیرکل دفتر مدیریت مصرف، خدمات مشترکین و نظارت بر کاهش هدررفت آب در حال انجام وظیفه هستم. تمرکز کاری اینجانب در شرکت آب و فاضلاب بر مسائل مرتبط با شبکه‌های توزیع اعم از اصلاح و بازسازی، حوادث و اتفاقات، روش‌های کاهش آب بدون درآمد و مدیریت بهینه مصرف آب بوده است.

* لطفا شرح وظایف و ساختار دفتر مدیریت مصرف و کاهش آب بدون درآمد را توضیح دهید.

- اهم شرح وظایف عبارتند از

- نظارت بر تهیه و تدوین برنامه‌های مطالعاتی و عملیاتی کاهش آب بدون درآمد؛
- نظارت بر انتخاب و کارکرد پیلوت‌های مطالعاتی و عملیاتی آب بدون درآمد؛

- جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای برآورد آب بدون درآمد و تشکیل بانک اطلاعاتی آب بدون درآمد در سطح کشور؛
- بررسی، ارزیابی و تجزیه و تحلیل اطلاعات دوره‌ای شرکت‌های آب و فاضلاب و شناسایی نقاط قوت و ضعف و ارائه راه کارهای اصلاحی از طریق تهیه و تدوین شاخص‌های ارزیابی در بخش آب بدون درآمد؛
- مشارکت در تهیه، تدوین و به‌روزرسانی استانداردها و دستورالعمل‌های اجرایی کنترل و کاهش آب بدون درآمد؛
- نظارت بر اجرای آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی در زمینه کنترل و کاهش آب بدون درآمد؛
- همکاری در زمینه تهیه و تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های مورد نیاز در زمینه انواع کنتورهای آب؛
- انجام مطالعات به‌منظور توسعه اصول، مفاهیم و زیرساخت‌های مورد نیاز برای کنترل و کاهش آب بدون درآمد؛
- تهیه و تدوین گزارشات تحلیلی در زمینه وضعیت آب بدون درآمد شرکت‌های آب و فاضلاب؛
- نظارت بر تهیه و تدوین نقشه‌های تراکم حوادث و اتفاقات و خطوط هم فشار؛
- همکاری در تهیه و تدوین و اجرای استانداردها و دستورالعمل‌های مورد نیاز در زمینه انواع لوله‌ها، اتصالات شبکه و انشعابات آب؛
- نظارت بر اجرای صحیح انشعابات آب و خرید کنتور مطابق با استانداردها و دستورالعمل‌های ابلاغی؛
- انجام مطالعات به‌منظور آسیب‌شناسی کاربرد انواع لوله‌ها در شبکه‌های توزیع و انشعابات آب به‌منظور جلوگیری از هدررفت آب و تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های لازم؛
- تهیه و تدوین شاخص‌ها و پارامترهای ارزیابی شرکت‌های آب و فاضلاب در زمینه کنترل و کاهش آب بدون درآمد؛
- برنامه ریزی جهت ارتقای سطح دانش علمی و تجربی مدیران و کارشناسان مرتبط با مبحث آب بدون درآمد در سطح شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی از طریق برگزاری کارگاه‌ها و کنفرانس‌های آموزشی و بازدیدهای تخصصی در داخل و خارج کشور؛
- برنامه‌ریزی و انجام مطالعات برای استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی داخلی و خارجی برای سرمایه‌گذاری در زمینه کاهش آب بدون درآمد و نظارت بر پروژه‌های مرتبط در سطح کشور؛
- انجام بازدیدهای تخصصی از شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی و تهیه گزارش‌های لازم در زمینه کاهش آب بدون درآمد؛

- مشارکت در تهیه و تدوین برنامه‌های توسعه ملی در زمینه کاهش آب بدون درآمد؛
- تهیه و تدوین دستورالعمل‌های مرتبط با مدیریت مصرف آب و انجام مطالعات مرتبط؛
- همکاری و ارتباط با مجامع بین‌المللی در زمینه ارتقای سطح دانش آب بدون درآمد و انجام بازدیدهای علمی و تخصصی مرتبط.

* در چارت جدید سازمانی چه تغییراتی در حوزه کاری دفتر شما ایجاد می‌شود. به نظر شما نقاط ضعف و قوت این تغییرات چیست؟

- در چارت جدید که با هدف ادغام شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی تدوین شده، مقرر شده عنوان دفتر به دفتر بهره‌برداری، توسعه و نظارت بر کاهش هدررفت آب شبکه‌های توزیع تغییر یابد. یکی از مهم‌ترین نکات مثبت این چارت در اختیارگیری کلیه فعالیت‌های مرتبط با شبکه‌های توزیع اعم از اصلاح و بازسازی شبکه، واگذاری انشعاب آب، توسعه شبکه، نگهداری و تعمیرات و غیره، توسط دفاتر نظارت بر کاهش آب بدون درآمد است که باعث خواهد شد مدیران و کارشناسان دفاتر مذکور دارای قدرت عملیاتی بیشتری برای کاهش آب بدون درآمد بوده و صرفاً جنبه مطالعاتی و نظارتی نداشته باشند.

یکی از نکات ضعف چارت جدید نیز گستردگی فعالیت‌های مرتبط با شبکه توزیع و عدم تمرکز کامل بر مقوله آب بدون درآمد است که در صورت به‌کارگیری نیروی کارشناسی کافی و متناسب با وظایف، این مشکل قابل برطرف شدن است.

* لطفاً به‌طور خلاصه وضعیت آب درآمد در شبکه‌های توزیع آب کشور را بیان کنید.

- بر اساس آخرین جدول بالانس آب کشور در بخش شهری میزان آب بدون درآمد ۲۴/۹٪ است که ۱۲/۹٪ مربوط به هدررفت واقعی، ۱۰/۵٪ درصد هدررفت ظاهری و ۱/۵٪ درصد مربوط به مصارف مجاز بدون درآمد است. این میزان آب بدون درآمد معادل حجمی حدوداً ۱/۵ میلیارد مترمکعب در سال است.

* لطفاً برنامه‌های خود در جهت مدیریت مصرف و بهره‌وری آب و آبفا را بیان فرمایید.

- مهم‌ترین برنامه نظارت بر فعالیت شرکت‌های آب و فاضلاب در زمینه کاهش آب بدون درآمد و مدیریت مصرف و تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های لازم در این رابطه است. متناسب با این هدف کلیه اقدامات مرتبط از قبیل اخذ اعتبارات ملی، برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، تشکیل کارگروه‌های استانی، بازدید از فعالیت‌های میدانی در شرکت‌های آب و

فاضلاب، رایزنی با مقامات بالادستی و سایر فعالیت‌ها جزء برنامه‌های مدنظر است.

* چالش‌های موجود برای کاهش آب درآمد در شهرهای مختلف کشور چیست؟

- اولین گام در جهت کاهش آب بدون درآمد شناخت اجزای آب بدون درآمد است. در همین رابطه یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، موضوع تجهیزات اندازه‌گیری (کنتور) و مسائل مرتبط با آن است. در شرکت‌های آب و فاضلاب به دلیل کمبود منابع مالی کافی هنوز تعداد زیادی از منابع تولید و ورودی‌های شبکه‌های توزیع فاقد کنتور یا دارای کنتور خراب هستند که اندازه‌گیری میزان آب بدون درآمد را با خطا مواجه می‌کند. بدیهی است در صورت عدم شناخت کامل از وضعیت آب بدون درآمد و اجزای آن، راه‌کارها و اقدامات عملیاتی نیز به انحراف خواهد رفت. افزایش قیمت تجهیزات اندازه‌گیری نیز در سال‌های اخیر اعم از کنتورهای خانگی و فلومترها مزید بر علت شده است و شرکت‌های آب و فاضلاب را با مشکل جدی مواجه نموده است. این درحالی است که به دلیل گران شدن مواد اولیه که در ساخت کنتور به کار می‌رود و قطعات وارداتی و به طبع آن، کاهش توان خرید شرکت‌های آب و فاضلاب و بدهی‌های انباشته آن‌ها به تولیدکنندگان داخلی، تولیدکنندگان نیز با مشکلات بزرگی مواجه شده‌اند.

از دیگر چالش‌ها می‌توان به مواردی همچون کمبود اعتبار برای انجام فعالیت‌های مرتبط، اعم از اصلاح و بازسازی شبکه‌های فرسوده، مدیریت فشار، نشت‌یابی و رفع نشت، طراحی و اجرای مناطق ایزوله (DMA)، عدم وجود زیرساخت‌های تله‌متری و کنترل در تمامی شهرها، توسعه ناموزون و غیراصولی شبکه‌های توزیع، روش‌های قرائت سنتی کنتورها و عدم اعتقاد کامل مدیران شهرها به مقوله آب بدون درآمد به‌عنوان یک راه‌کار اساسی در جهت افزایش بهره‌وری اشاره نمود.

* آیا به وجود بحران یا ورشکستگی آبی در کشور اعتقاد دارید؟ اگر بلی مهم‌ترین اولویت‌های شما در جهت کاهش این بحران چیست؟

- این واقعیت را باید بپذیریم که شرکت‌های آب و فاضلاب بنگاه‌های اقتصادی هستند که برای گردش چرخه حیات خود مانند هر بنگاه اقتصادی دیگر نیاز دارند هزینه‌های مرتبط با کالای تولیدی را از مشتریان دریافت نمایند. این در حالی است که در ایران به دلیل تخصیص یارانه به آب، قیمت فروش بسیار پایین‌تر از قیمت تمام شده است و شرکت‌های آب و فاضلاب زیر چتر حمایتی دولت قادر به ادامه فعالیت خود هستند. از این منظر این شرکت‌ها ضرر ده بوده که با اصول مالی یک بنگاه اقتصادی پویا تطبیق ندارند. در همین رابطه کاهش آب بدون درآمد نه تنها

باعث ذخیر منابع ارزشمند آبی می‌شود بلکه به بهبود چرخه مالی شرکت‌های نیز بسیار کمک می‌کند.

*** به نظر شما چرا در نزد سیاست‌گزاران و مدیران کشور و وزارت نیرو هنوز راه‌کارهای غیرسازه‌ای مانند مدیریت مصرف و کاهش آب بدون درآمد جایگاه لازم را ندارد؟**

- عدم آشنایی با مقوله کاهش آب بدون درآمد و مزایای آن و اثرات پنهان و دراز مدت کاهش آب بدون درآمد که برای مدیران در مدت زمان کوتاه مدیریتی قابل لمس نیست یکی از بزرگترین دلایل عدم توجه کافی به این مقوله است.

*** چرا بخشی از مردم به فعالیت‌های مسئولان حکومتی از جمله وزارت نیرو اعتماد لازم را ندارند و در برنامه‌ریزی‌های آن مشارکت فعال ندارند؟ به طور مثال در کاهش مصرف انگیزه لازم را نداشته و علی‌رغم هشدارهای مسئولین در مصرف آب تغییرات مورد انتظار اتفاق نمی‌افتد؟**

- این موضوع دلایل متعددی از قبیل شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... دارد که نیارمند فعالیت گسترده آموزشی و تبلیغاتی در دراز مدت برای کسب اعتماد مردم و تغییر در دانش، تغییر در نگرش، تغییر در رفتار فردی و در نهایت تغییر در رفتار گروهی مردم است.

*** ضرورت تشکیل انجمن آب و فاضلاب ایران و نقشی که می‌تواند در حوزه آب و فاضلاب ایفا کند را بیان کنید.**

- در هر حال در هر کشوری انجمن‌های علمی می‌تواند کمک مناسبی در جهت ارتقای سطح علمی و گسترش ارتباطات داخلی و بین‌المللی بین صنعت، دانشگاه و سایر حوزه‌های مرتبط داشته باشد که در ایران نیز انجمن آب و فاضلاب می‌تواند این نقش را ایفا کند

*** نحوه ارتباط دفاتر ستادی و استانی آب بدون درآمد در شرکتهای آبفا با انجمن آب و فاضلاب ایران چگونه است و دو طرف چه کمکی می‌توانند به هم بکنند؟**

- در حال حاضر ارتباط با انجمن فقط به برگزاری همایش‌ها خلاصه شده که به نظر اینجانب باید فراتر از صرفاً برگزاری همایش باشد. به عنوان مثال برگزاری کارگاه‌های آموزشی توسط انجمن، برگزاری دوره‌های آموزشی خارج از کشور، تدوین و به‌روز رسانی استانداردها و دستورالعمل‌های مرتبط می‌تواند از سایر جنبه‌های همکاری باشد.

*** وقتی ارگان‌های مرتبط مثل انجمن‌های علمی وجود دارند به چه دلیل هنوز دستگاه‌های دولتی کماکان به‌طور**

مستقیم در برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها، دوره‌های آموزشی و انتشار کتاب و مجلات درگیر می‌شوند؟

- عدم آشنایی کامل به انجمن و فعالیت‌های آن و بعضاً همایش‌های داخلی که عموماً مجانی برگزار می‌شود می‌تواند از اهم دلایل باشد.

*** چه مقدار از تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان در دفتر شما از طریق مشارکت اتاق‌های فکر با حضور دانشگاهیان و خبرگان صنعت و انجمن‌های علمی انجام می‌شود؟**

- در شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور تاکنون کمیته‌های متعددی با عنوان اتاق‌های فکر و با حضور اساتید دانشگاه تشکیل شده است که از نظرات اساتید و دانشگاهیان در زمینه‌های تئوری حتی‌الامکان استفاده شده است. دفتر مدیریت مصرف و نظارت بر کاهش هدررفت آب نیز با برگزاری همایش مشترک با انجمن در دانشگاه شهید بهشتی، تشکیل کمیته مشورتی مدیریت مصرف در سال‌های گذشته و موارد مشابه دیگری سعی در استفاده از نظرات دانشگاهیان نموده است. ولی به دلیل فاصله زیاد بین مسائل صرفاً تئوری و مسائل عملیاتی، این همکاری‌ها خیلی پرتنگ نبوده است که باید در آینده ساز و کار مناسب‌تری برای بازدهی آن طراحی شود.

*** دفتر مدیریت مصرف شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور چه ارتباط ارگانیک با دانشگاه‌ها داشته است؟ چقدر توانسته برای دانشگاه مسئله تعریف کند و چقدر از تحقیقات دانشگاهی را برای رفع مشکلات خود به‌کار گرفته است؟ چقدر دفتر شما توانسته داده‌های مورد نیاز طرح‌های تحقیقاتی دانشگاهی را تامین کند؟ لطفاً همه موارد به صورت کمی بیان شود.**

- بیشترین مورد مرتبط استفاده از نشریات و مجلات منتشر شده توسط اساتید دانشگاه از جمله نشریه ۵۵۶ و ۱۱۷-۳ و برگزاری همایش مشترک بوده است. ارتباط ارگانیک مطرح شده در سوال بسیار کلی بوده و ارتباط با سیاست‌های کلی بخش آموزش شرکت دارد و نه تنها یک دفتر تخصصی. در این رابطه مناسب است در سطح کلان‌تر توافقاتی با مقامات شرکت انجام گرفته تا تمامی دفاتر از آن پیروی نمایند. در غیر این صورت موانع متعددی در این رابطه وجود دارد.

*** مهم‌ترین چالش‌های پیش‌رو در حوزه آب و فاضلاب در کشور را چه می‌دانید؟**

- به نظر اینجانب این چالش‌ها را به شرح زیر می‌توان برشمرد:
▪ فاصله زیاد بین قیمت تمام شده و قیمت فروش آب؛

برخوردار نباشند یقیناً شناخت و به‌طبیع آن اقدام عملیاتی را به انحراف خواهد برد و باعث هدر دادن منابع ارزشمند مالی و آبی خواهد شد. در بازار ایران نیز طبق نظرسنجی‌های انجام شده برخی از تولیدات داخلی به‌دلیل عدم وجود یک فضای رقابتی با محصولات مرغوب بین‌المللی دارای کیفیت مناسبی نیست که لازم است در این رابطه تمهیدات مناسبی توسط دولت اندیشیده شود.

- عدم اختیارات کامل توسط شرکت‌های آب و فاضلاب به‌عنوان بنگاه‌های اقتصادی؛
- کمبود اعتبارات طرح‌های عمرانی؛
- حجم بالای مشکلات ناشی از استهلاک و فرسودگی تاسیسات و عدم توان مالی کافی شرکت‌ها برای رفع آن؛
- عدم مشارکت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در صنعت آب و فاضلاب به‌دلیل چالش‌های اقتصادی و شفاف نبودن مسائل مالی؛
- عدم توجه کافی به مدیریت تقاضا و صرفاً تمرکز بر مدیریت تامین آب؛
- گسترش شبکه‌های توزیع آب بدون در نظر گرفتن قابلیت تامین آب و در حقیقت عدم وجود و اجرای یک سند آمایش سرزمین آب محور در سطح کلان.

*** با توجه به عدم دسترسی به منابع مالی زیاد مورد نیاز برای کاهش آب بدون درآمد از سطح فعلی، برنامه شما برای ادامه روند کاهشی آب بدون درآمد چیست؟**

- حتی‌الامکان هدایت منابع مالی موجود به سمت فعالیت‌هایی با اثربخشی بیشتر به‌منظور حفظ وضعیت موجود و آموزش کارشناسان و مدیران متخصص برای آشنایی کامل با مقوله آب بدون درآمد، نظارت دقیق بر فعالیت‌های اجرایی در استان‌ها، برگزاری کارگاه‌های منطقه‌ای برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و انتقال آن، جلوگیری از انجام فعالیت‌های بسیار پرهزینه در صورت عدم نیاز به آن، از جمله اصلاح و بازسازی و جایگزین نمودن روش‌های تاثیرگذار کم هزینه به‌جای آن از قبیل مدیریت فشار آب.

*** به‌نظر شما به چه دلیل استفاده از ابزار کاهنده مصرف در بین مردم و ارکانهای دولتی و عمومی همه‌گیر نشده است؟**

- قیمت پایین آب در مقایسه با تجهیزات کاهنده مصرف آب و ارزش غیر واقعی آب که مشترک را به استفاده از این تجهیزات ترغیب نمی‌کند، عدم اطلاع‌رسانی کافی در زمینه محدودیت منابع آب در کشور و عدم وجود یک فرهنگ بهینه مصرف در جامعه.

*** نظر شما در رابطه با کیفیت ابزار اندازه‌گیری و ابزار کاهش مصرف موجود در بازار چیست؟ آیا کیفیت پایین برخی تولیدات در برنامه‌های کاهش آب بدون درآمد تاثیر منفی ندارد؟**

- بله همان‌طوری که قبلاً نیز اشاره شد مهم‌ترین و اولین گام در کاهش آب بدون درآمد شناخت دقیق و واقعی از وضعیت موجود است که در صورتی که تجهیزات اندازه‌گیری از کیفیت مناسبی